

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.



B. C. D.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

S I S T E N S

MEMORABILEM
CASUM IN VIRGINE

DE

EMOLLITIONE OSSIUM

CUM

EPICRISI

PRO

GRADU DOCTORIS

LEGITIME CONSEQUENDO

DIE XXVI. AUGUSTI MDCCLXXV.

H. L. Q. C.

SOLENNITER DEFENDENDA

A

FRIDERICO GUILIELMO FRIES

NEOSTADIANO AD HAARDAM.

ARGENTORATI

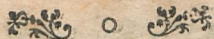
STANNO KÜRSNERIANO.



PROÆMIUM.

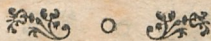
MAGNA fane prorsusque admiranda extant Naturæ Myſteria, quæ quantum fieri poſſit, noſſe, unumquemque mortalium ſupra vulgus ſapientem, omnium omnino vero ſincerum Artis ſalutaris cultorem maxime intereſt, **BENEVOLE LECTOR!** Quis enim, quæſo! magis quam idem ille, qui experientia quotidie edoctrus, vires corporum penitus cognoscendi anſam habet, ad hoc negotium ſibi vindicandum, lege quaſi naturali obſtrictus eſt? — Quis eodem pluribus gaudet adminiculis, ad intelligendas immutabiles Naturæ leges, rationeſque Phœnomenorum eruendas? — Quis tandem ipſo majori latitia, magisque religioſo Divini Numinis cultu perfundi poteſt, in perſpiciendis

A



Naturæ arcanis? — Quæ cum ita sint, ut nec ullum inde redundet dubium, tam Divinæ scientiæ addictum cultorem ter quaterque beatum esse, existimo. Omnibus enim perspectum est, ex trium Naturæ regnorum cognitione omnes ac singulos nostri Terraquei incolas uberrimos percepisse fructus; quo magis autem culta fuit eadem, eo quoque majorem salutem, eo majora omnis generis felicitatum mortalia pectora inde conceperunt incrementa. Et quid de singulari, quæ in cognoscendis Naturæ sacris latet, voluptate ulterius dicam? — Sane nescio, num major in quavis alia scientia latere possit, aut tanta in ea existat, quæ cum nostra esset comparanda. Excurrere hic quidem in Artis Medicæ laudes ejusque campum emetiri amplissimum, à meo scopo nimis foret alienum. Verum enim vero non nihil ex animo quæso! consideres corporis humani fabricam, in diversis subjectis diversam, quam mysteriosa oculis sese offerent tuis? Quam mirabili deprehendes sapientis Naturæ opera, quibus animum pascas? — Quid? Nonne magis in admirationem te rapiet hujus Fabricæ simplicitas, quam constituit, quam temperavit simplicissima Naturæ via. Machina enim ex innumeris partibus composita, suo ut apta evadat fini, nil admiratione digni habet, ea vero (si corpus humanum cum machina conferre licet) quæ undique summæ simplicitatis prodit vestigia, ea inquam

omnem attentionem, omnem admirationem meretur. Hanc simplicitatem demonstrat primum, in quo fundamenta futuri hominis latent abscondita, rudimentum, quod juxta IMMORTALEM HALLERUM molle gluten constituit; quo ex fonte demum temporis tractu omnes corporis partes promanant. Ipsissima ossa, durissimæ animalium partes, nequidem plus soliditatis in prima origine habent, quæ tamen postea tantam firmitatem, tantum robur acquirunt, solidissimas corporis partes efformatura. Quid itaque impedit, liquamen cum quondam ossa fuerint, quominus, redeuntibus iisdem conditionibus, in idem reducantur? Atque hic solidorum in substantiam fluidam reditus meam sæpius excitavit attentionem. Hinc soluturus ea, quæ Medicinæ Candidatus pro summis in Medicina honoribus præstare tenetur, speciminis inauguralis loco de Acrimonia Humorum quædam differere mecum constitui, cum hæc hujus reditus vera causa esse videatur. In hoc autem proposito animum confirmabant meum varii morbi, à varia humorum acrimonia orti, quos DUCE ILL. VIRO D. P. PFEFFINGERO, OPTIMO PRÆCEPTORE, cujus immortalia in me merita nulla unquam delebit oblivio, per integrum annum ad ægrotorum lectulos conspicerem, & in illorum causas inquirere licuit. Qua occasione cum mentem meam de Themate pro Specimine inaugurali EXCELLENTISSIMO VIRO declaraverim, hic



plures notabiles satis observationes mihi recensuit, quas, dum publici Anatomiae & Chirurgiae Doctoris gessit munera, multis in cadaveribus animadvertit, ab acrimonia humorum peculiari deducendas; inter quos sequens casus, quem in Programmate, quo Regimen Academicum A. 1766. indicebat, proposuit, admiratione sane dignissimus mihi visus est. OPTIMI itaque PRÆCEPTORIS consilio & beneficio commotus, hanc observationem pro tenui virium modulo exponere decrevi. Juveni indulgeas quæso, Benevole Lector! & iudices velim cum OVIDIO: Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.

OBSERVATIO.

Virgo, N. N. ex inferioris fortis parentibus nata, quæ nullam maculam vitæ minus honestæ sibi inusserat, nullaque venereæ labis, vel contagii similis indicia nec in illa, nec in parentibus, quantum ex ejus amicis cognosci potuit, unquam fuerant deprehensa, à primis incunabulis ad annum ætatis suæ decimum octavum optima fanitate gavisa est, si inordinatum mensium fluxum exceperis, qui tamen raro contigit; nihilque in ea, quod ratione formæ externæ præternaturale dici poterat, observatum fuit. Eo tempore glandulam suam Thyroideam miro modo expandi vidit. Anxie tum querens auxilium, opem unguento quodam, cui discutienti vim tribuit, balneator promisit. Sed quid in-

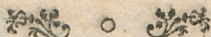
de? Adhibito hocce remedio, multum quidem imminutus fuit glandulæ tumor; sed statim novo morbo, vagis nempe artuum doloribus, pro aëris vicissitudine variis, moderatis quandoque, sæpe multum adauctis, evanescentibus nunquam, corripit cœpit, quos tanta virium prostratio sequuta est, ut non nisi subalari fulcro ingressum facere potuerit. In tristissima hac rerum suarum facie, famosus quidam circulator ante annum cum dimidio, specificarum radicum herbarumque accensarum fumo mirabiliora se præstiturum, ægrotantis parenti fidem fecit. Ast non solum hujus specifici usu nullum levamen sensit, sed potius summa artuum debilitas omnem in postea eorum motum denegavit. Post hæc medio mensis Januarii A. 1766. in Xenodochium civile delata, & viribus jam penitus exhausta, ibidem optimis medicamentis nil amplius valentibus, post duorum mensium spatium diem æquo animo obiit supremum. Præter strumam insignem, quæ ipsius cadaveris caput superavit, & pondus i libræ & 14 lotonum æquavit, summum horrorem statim incussit scabies, per totum corpus, abdomen imprimis diffusa, & pectus anteriora versus mire distentum, ad latera autem compressum. In hoc cadavere ligamentorum cartilaginumque apparatus auditoribus meis exponere volui; sed deterruit me ab initio fœda hæc corporis facies. Quia vero non aliud supererat cadaver, quo tunc temporis

finem meum impetrare potuiffem, cultrum tandem ad-
 movi, trepidante licet manu. — En obfervatorum in ca-
 davere fummam! Sanguinem nimirum diffolutum valde,
 foeditiffimum & ita acrem, ut fecantis manus erofert;
 Ventriculum cum toto inteflinorum tractu flaccidum,
 innumerisque maculis lividis pictum; Mefenterium in
 corneam quafi elafticamque maffam, & ipfius glandulas
 infignis magnitudinis in fubftantiam lapideam mutatas;
 Vaforum lymphaticorum Myriades, quæ circa vertebra-
 rum lumbalium corpora ludere folent, ita duras, ut
 difsecando cultrorum anatomicorum aciem laferint;
 Hepar præter naturam parvum, hinc inde tuberculis
 induratis obfeffum; Lienem infignem in molem expan-
 fum; Cor minus alteratum, fi volumen parvum excipis,
 quod etiam in pulmonibus obtinuit; aſt circa bronchio-
 rum radices plura detegebantur tubera dura, juglandis
 magnitudinem æquantia; Cerebrum non mutatum;
 Omnia dentium offa carie corrupta; Spinam vertebralem
 duorum menfium fpatio, quo in Xenodochio vixit,
 ita incurvatam, ut literæ S majufculæ figuram æmula-
 retur; Offa pubis inter fe valde mobilia; Nexum carti-
 laginofum offa innominata inter & os facrum penitus
 fublatum; Cartilagines, quæ coftas ſterno jungunt,
 præter naturam tenues & elongatas, ipſaque coftarum
 extrema, anteriora offea, in fubftantiam mollem carti-
 laginofum mutata; Offa denique pedem extremum

componentia, carie erosa atque exesa. — Totum sceleton, excepto capite, 3 libr. & 23 lotones ponderavit.

S. I.

NULLUM observatur in rerum natura Phœnomenon, quod non suis circumscriptum legibus, à sua quoque causarum potentia dirigatur, atque illa fundatum sit. Sic corporibus, in fermentationem pronis, ea dictata lex est, quod, si obtinent causæ, illam producentes, illam sustentantes, illamque promoventes, tandem ad summum & ultimum fermentationis gradum perveniant, i. e. in plenariam putredinem ruant. Sic observamus in Physicis, quod corporis motu mutetur & ejus locus & situs; eodem modo continuat hæc mutatio, continuante causâ motrice; cessat, cessante eadem. Hæcce applices, quæso! ad corpus humanum. Nullum enim in eo datur Phœnomenon, nulla contingit mutatio, nullus existit, nullus sustentatur sine causâ morbus, quam eruere, quam indagare, id labor, id opus est. — Quis enim rectius & feliciter ad veram morbi cognitionem descendet, quam qui improbo labore, sollicitoque animo illius causam indagat & eruit? qua vero perspecta, ipse & perspicitur morbus. Considera, quotquot inde ab initio fuere, Medicos, num alia ad hanc cognitionem pervenere via? — Hoc fundamento nititur salus curationis universa. Hæc est regia illa incedendi via, quam Pathologorum princeps, **ILL. GAUBIUS** a) egregie commendat; „Quicquid



„ in morbo est, inquit, in causa ejus inveniri debet; utilissimā ergo & maxime necessaria causæ indigitatio habetur. Tandem concludens expressis adjicit verbis: „Ea demum solida est morborum cognitio, quæ quommodo in suis singuli determinatis causis consistant, demonstrat. „ Quodcum tam certum sit, quam quod certissimum, officii suadet ratio, ut incumbam prius indagationi causarum, non inmemor eorum, quæ ILL. VIR modo laudatus, pulcherrime monet *b)* „ Medicis suo loquendi more causæ titulo venire id omne, quod quocunque demum modo ad morbi generationem concurrat, „ sive ut vera causa, sive ut hujus pars, aut conditio, sine qua „ non. „ Ex his itaque evidens fit causarum multitudo, quæ junctæ, quæ conspirantes, causam proximam, & ita ipsum morbum constituunt. Universa hinc percurrenda morbi historia, & cauto indagandum scrutinio, quis causarum in hac ægrotā fuerit concursus; quæ mutata, quæ aucta fuerit, aut quibus prius positis, novæ quædam accesserint. De singulis ex ordine dicam, & quidem primo de sublato menstruorum ordine, qui ad morbum producendum suam contribuit symbolam.

§. II.

Nostra ægrotā à primis incunabulis ad annum ætatis suæ decimum octavum optima fruebatur sanitate, si inordinatum mensium fluxum exceperis, qui tamen raro contigit. Hæc res est, quæ prima jecit morbi producendi fundamenta. Notum

a) Inst. Pathol. §. 67. pag. 29.
b) l. c. §. 61. pag. 27.

tum enim est, omnes evacuationes periodicas, si vel non rite procedunt, vel plane deficiunt, semper inimici quid Naturæ, noxii corpori secum ferre. Ad eam nunc legem sequior damnatus est sexus, ut in statu naturali lunare solvat sanguinis tributum. Pone autem hunc fluxum vel inordinatum, vel plane suppressum, licet ille sanguis alias erumpens, purissimus sit, Teste HIPPOCRATE c) quantane inde nonnunquam exsurgunt malorum portenta, numero vix comprehendenda? — Omnes enim secretiones vim quandam peculiarem desiderare, cujus ope humores ita præparentur & subigantur, ut ex ostiis arteriarum, per quæ fit secretio, justus & legitimus liquor deponatur, egregie enarrat PHYSIOLOGE. Si nunc secernendus ille liquor per ostia arteriarum exire debet, ne ille prætervehatur, sed in loca sibi destinata legitime secedere possit, requiritur debilis arteriarum vis, humorum circulus certis debet circumscribi limitibus, ut hæc Naturæ actio rite possit absolvi. Inde & apparet, quod in somno, ubi circulatio pacata, ubi ab objectis externis nullas affectiones patitur corpus, ubi omnes ejus partes animæ imperio subjectæ, quietæ manent, imo quod in amore ipsius animi tranquillitate secretionis opus optime perficiatur; quâ turbatâ, motu corporis nimis exercitato, & omnibus mutationibus, circulum nimis augmentibus, liquidum,

c) De mulier. morb. L. I. cap. 9. CHARTER. T. VII. pag. 735. „Sanguis, „ inquit, prodit, qualis è victima, citoque concrefcit, si mulier sana „ est. „ Quam sententiam confirmarunt & reliqui Autores plurimi, qui optime scripsere de mulierum sanitate & morbis. E. gr.

MAURICEAU *des maladies des femm. grosses* T. I. pag. 54.

ASTRUC *Traité des malad. des femmes* T. I. pag. 27.

quod deponitur, legitimam non possit habere naturam. Recte ideo concludas, quod quicumque motus extraordinarii iustum in corpore perturbent secretionis negotium. Maximum pondus huic sententiæ addit CELEBERR. HOFFMANNUS d), „ Firmas, „ inquit, & perpetua Naturæ lex est, quod omnes motus & „ functiones in universo corpore tranquille & placide peragantur. „ Quotiescunque vero illæ paulo vehementius agitantur, „ protinus insignis turbatio motuum & functionum animi ac „ corporis subsequitur. „ Sed quid fit, clauso menstruorum rivo? Augetur tunc temporis humorum massa, & exurgit Plethora; quo facto, nulla amplius iusta fluidorum ad solida obtinet proportio, & quid inde? Nonne major adest stimulus, quem major & frequentior cordis excipit contractio? Nimio itaque cum impetu sanguis influit in cor, quod stimulaturn eodem cum impetu sese contrahit, sanguinem ulterius promovendo; cordis enim actio stimulo, quem accipit, nunquam non proportionalis deprehenditur. Quanta ergo cordi est adhibenda vis? Quantæ superandæ resistantiæ, omnem istam sanguinis columnam, in toto hærentem systemate, propellendo? Sanguinis itaque non potest non lædi circulus, læsa cordis actione, inde & læditur admirandum secretionis, nutritionis & assimilationis negotium. Quam ob rationem egregia quoque placent MAGNI HALLERI e) verba: „ Solus nimius Cordis impetus „ omnes secretiones confundit „. Quum vero ita exercentur cordis actiones, quum ita secretio, & quicquid inde redundat, offenditur; quum demum corpus, in quo evidentior regnat irritabilitas, ejusmodi injuriis afficitur, quæ posteriores inde

d) MED. RAT. SYSTEM. T. II. part. I. Cap. V. §. IX. pag. 115.

e) PRIM. LIN. PHYSIOL. §. CCXXII. p. 93.

nascuntur sequelæ? Has egregiis depinxit coloribus ILL. GAUB. f) dicens: „Naturis irritabilibus levis humorum excessus pro stimulo est, cujus dum sentiunt molestiam, in motus inordinatos ruunt, ut amoliantur, & semetipsas, pro dactis incassum viribus, fatigant. „ Hoc itaque modo fractis naturæ viribus, turbatâ corporis œconomia, degenerant tandem humores, corrumpitur sanguis & Cacœchymicus evadit. Unde non inepte dixit HELMONTIUS g) de menstruo agens: „Primo peccat abundantia bonâ, dein superfluitate onerosâ, „mox privatur vitâ, & virus evadit. „ Hanc rem in posterioribus confirmatam habebis.

§. III.

Aliud nunc scena offert spectaculum; Glandulæ nimirum Thyroideæ, quæ horrendam in molem excrevit, vitium in considerationem vocandum se sistit. Huic malo foeminas magis viris esse obnoxias, ILL. MORGAGNI h) exclamat. Huic sententiæ eo magis adstipulaberis, quum ostendero, quod, teste experientiâ, dignissimâ magnorum virorum fide, talium tumorum initia turbato menstruorum ordini suam in genere debeant originem. Quod autem in nostra ægrota glandula Thyroidea in tumorem fuerit elevata, inde derives, quod præ reliquis ad tumorem concipiendum fuerit disposita. Sic ad ILL. SWIETENIUM i) invenies, illum supressum mensium fluxum, tanquam hujus mali originem accusare. Ad hanc rem

f) I. c. §. 391. pag. 183.

g) IN CAPITULO LUNARE TRIBUTUM pag. 584.

h) DE SEDIB. ET CAUS. MORB. &c. *Epist. L. Art. 37.* pag. 256.

i) COMMENT. IN BOEKHAVE &c. T. I. §. 485. pag. 850.



illustrandam, ILL. VIR. mentionem injicit *k*) alicujus rusticæ, quæ sana hæctenus circa quadragesimum sextum ætatis annum subito, suppressis menstruis, ægrotare incepit; & postea in cada- vere Mesenterium, Pancreas, Ventriculus, Pylorus scirrhusa fuere inventa. Evolve HOLLERIUM. *l*) deprehendes hæc sententiam, observationibus confirmatam; En ejus verba ita sonantia! „ Se uno anno plus quam ducentas vidisse puellas, quibus „ medio vere, non satis exeunte sanguine menstruo, tumo- „ res in inguinibus nascebantur. In nostra ægrota simile ob- tinebat vitium, similis & sequebatur effectus. Undique enim scatebat sanguinis abundantia corpus, quod illi ubique quæren- ti auxilium, non ubivis resistere potuit; in ea itaque sese defe- rebat loca, quæ minimam ipsi opposuere resistantiam. Sic san- guis altiora petens, in glandulam Thyroideam sævit; Quo- facto, expansa ultra modum subtilissima glandulæ vasa, intri- catissimo modo ibidem ludentia, admittebant sanguinem non admittendum; & quid inde? Admissus semel stagnabat ibidem, ponebatur extra circulationis territorium, distendebantur tunc folliculi glandulosi ab ingressa materie, oriebatur tumor; san- guis vero à tergo veniens, stagnantem materiem, omnes licet intenderit nervos, ad hanc resistantiam superandam, ulterius propellere non valebat, quippe ob nimiam distensionem vaso- rum actuosa vis erat debilitata, ut in illam materiem agendo, cunei instar intrusam, ad ulteriora promovere loca non potue- rit, ut cum reliquis humoribus pristinum legere possit circulum. Cum nunc privæ indolis liquidum præparandi & fecer-

k) I. c. T. I. §. 434. pag. 819.

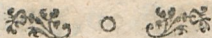
l) COMMENT. 2. in libr. III. COAC. HIPPOCRAT. n. 40. pag. 346.

nendi hujus glandulæ officium sit, addidit Natura vasa exhalantia & inhalantia, sive reforbentia, ut superfluum ibi depositum liquidum ab hinc vasis iterum reforbeatur, & communi sanguinis massæ amandetur. Sed quid fiebat? Tenuissima modo parte resorpta ab oculis venosis hic patentibus, relinquebatur crassior, quæ sensum sensimque accumulata & crassitie aucta extendit glandulæ structuram, compressit vasa per glandulam migrantia, unde tumor & durities ab infarctis vasis, & coagulatis ac inspissatis ibidem liquidis. Necessè itaque fuit, ut augmentum caperet tumor, & materies ibi hærens, ibique collecta, lapsu temporis corruptionem pateretur; id quod egregie perspexit ILL. GAUBIUS *m*) dicens: „ Stagnatio nascentem ex æquabili mixtione blanditiem tollit, inde promptuariorum acrimoniarum in partibus singularibus oriuntur, quæ noxas quaquaverlum diffundunt. „

§. IV.

Quem Tumorem cum animadverteret puella, anxia quærebat auxilium, quod in Balneatore pro dolor! Invenisse credebat. Maximâ cum eloquentiâ suum hicce commendavit unguentum, cui disentiendi vim tribuit; Quo nunc adhibito, alia apparere Phœnomena, mala cumulabantur malis, symptomata antea mitiora, nunc evasere crudelissima; Corripit nimirum cœpit vagis artuum doloribus, pro aëris vicissitudine variis, moderatis quandoque, sæpe multum adauctis, evanescentibus nunquam. Hujus Phœnomeni rationem explicare, non est difficile. Materies enim glandulam Thyroideam obstruens, tumo-

m) l. c. §. 304. pag. 142.



remque efficiens, suo quidem abacta fuit loco, ut & tumor subsidere inciperet; Sed ex illo tumore pessimi generis particula, in alveum sanguinis relatæ, nullam expertæ sunt correctionem, intacta relinquebatur humorum massa, nulla dabatur emendantia sanguinem remedia, hinc acres & corruptæ illæ particulae in magno resistentes humorum Oceano, ad artus sese deferebant, & illorum periositia compungentes & vellicantes, dolores produxere gravissimos. „ Dolor autem nascitur, „ ait ILL. GAUBIUS *n*) cum partes sensiles vi externa interna- „ ve, ultra quam commode ferre queant, distrahuntur, aut „ percutiendo, contundendo, comprimendo, stringendo, con- „ torquendo, vulnerando læduntur, aut denique acri vario „ stimulantur, roduntur, uruntur. „ Quod autem hæc res ita sit, vel ex eo evidens sit; quam diu enim glandulæ tumor in suo persistit statu, quam diu relinquebatur intactus, tam diu & à crudelissimis & vix perferendis artuum doloribus defensa ac servata erat puella. Quam primum autem, adhibitis importune externis remediis, glandulæ tumor fuerat imminutus, tunc etiam procellæ instar oriebantur artuum dolores, exurgabantque agglomerata malorum portenta, verbis vix exprimenda. Dolores vero, coelo mutato maximeque humido, fuisse exacerbatos, non miraberis; sub humido enim Jove transpiratio insensibilis non rite succedit, dum aër fluidis undique turgens particulis, illam respuit; Sic ea materies, suâ naturâ acris, retenta sanguinis augebat acrimoniam, inde & augebantur dolores. Hos demum tanta virium prostratio sequuta est, ut non nisi subalari fulcro ingressum facere potuerit ægrota.

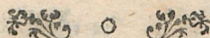
n) l. c. §. 673, pag. 351.

Quid quaeso ! Exinde hauriendum ? Nonne hæc virium prostratio erat dolorum sequela ? Id quod facile perspicias, considerans, quid sub ipso dolore contingat, & perpendens, quæ ILL. VAN SWIETEN o) allegat. Sub ipso enim dolore perpetuum obtinet irritamentum, partem affectam die nocteve afficiens : nulla hinc quies, nullus reficit membra somnus ; auctior deprehenditur ad læsam partem circulus, id quod in circulationis systema redundat universon, quid ? Animus in suo sese male habet corpore, ejus miseriam deplorans, quæ omnia fatigant, prosternunt, vires consumunt ; sed majoris momenti indicia secum adhuc ferebat hocce Phœnomenon ; Morbosam enim materiem cartilaginibus & ossibus sese jam insinuavisse suadebat, quæ corrumpere, quæ destruere cœpit. Ingressus enim fieri non potuit, nisi fulcro adjutus, quippe ossa, quibus universon superstruitur corporis moles, erant labefactata, suoque robore privata ; Ligamentorum apparatus, cujus ope ossa quæque in suo servantur situ, resolutioni erat proximus ; Sustinendi itaque machinam facultas erat fracta — fracta solidorum vis, ad functiones rite obeundas per quam necessaria.

§. V.

Leviora autem sunt hæc modo dicta. In tristissima hac rerum ægrotantis facie alius sese obtulit Jactator, qui mirabiliora se præstiturum, ejus parenti fidem fecit. Hunc in finem sua extollens specifica, radicum herbarumque accensarum fumum applicandum curavit ; sed omnia frustra, omnia incassum fuere tentata, dummodo res in pejus non fuisset redacta. Novâ hæc

*) l. c. T. I. §. 226. pag. 362.



fraude decepta puella experiebatur, malum presso pede adauctum summum attingisse periculi culmen. Quid enim spei, quid auxilii, quid salutis ex radicum herbarumque accensarum fumo potuit expectari? Nonne perversus fuit boni hujus Empirici finis, qui ad ægrotantis interitum erat intentus? Suasit absolute dissuadenda; Ad emollientia tanquam ad sacram anchoram confugit, cum omnia jam præter naturam essent emollita. O ignorantiam! — Cui atrocissimæ sese junxere sequelæ. Sic membra voluntatis imperata facere, plane reddebantur inepta. Ossa, quæ antea adhuc corporis molem sustinendi pollebant facultate, nunc omni destituta robore, huic muneri fungendo in totum evasere imparia; Sic cessavit legitimus cohærentiæ gradus; Sic eorum principia suo privata nexu, suam quoque amiserunt soliditatem; Sic quibus ossa nectuntur, sublata erant vincula; sic nulli motus, nulli ingressus amplius potuerunt admitti. Cum jam in mortis faucibus deploranda hæreret puella, adiit Xenodochium civile, ubi optima ex fonte Pharmaceutico deprompta remedia fuerunt applicita, ast omni successu carentia. Hinc succumbente Natura sequebatur mors, quæ Tragoediæ Catastrophæ imposuit exoptatissimam. Discas exinde quæso! quæ tristia fata, quas vires, quam potentiam in corpus non nunquam exserat perversa curandi Methodus; quantis demum calamitatibus, quantis miseris sese exponant, Empiricis salutem corporis committentes. Sic triste curandi initium tristem & consequitur finem,

§. VI.

Labore hic defungor sane difficillimo, proximam hujus morbi causam perscrutaturus. Hæc perscrutatio foret quidem facillima, si acris ille humor vi principiorum constituentium ita caracterisari posset, ut ossibus absolute amicus, reliquis vero partibus inimicus demonstraretur. Ea vero hominum cum sit, conquerente ILL. HALLERO *p*) infelicitas, ut omnis ultima rerum Physicarum Historia parum firma sit, & rerum gestarum memoratrix in mythicos fines terminetur, scrutinium illud maximis premi difficultatibus, inficias ibit nemo. Ast audendum tamen aliquid, & videndum, utrum sollicita ratio, fideli experientiâ adjuta, invitæ Naturæ arcanum eripere non posset. Cum omnibus ossibus & cartilaginibus commune sit, gelu esse in principio, operæ pretium erit, exactâ prius analysi in illud inquirere, ad eruenda ejus Phænomena, in ossibus contingentia, sive sana, sive morbosa fuerint. Est autem illud gelu apta formandæ cartilagini & producendo ossi materies, quippe quæ constituit mixtum ex terra calcarea & glutine fluxiliore. Sic surgit cæmenti genus, si ita loqui licet, ex quo surgunt cartilagine, & nascuntur ossa. Glutine autem opus esse, quod ex aqua & oleo per vim animale intrito, componitur, omnia suadent. Hæ enim terreæ particulæ non à se ipsis, sed ab interposito glutine vinculum habent & cohesionis gradum. Sic nulla terreas inter particulas locum haberet cohesio, sed in atomos fatiscerent suos, nisi Proxinetæ ope conglomerarentur, & ita cohesionis gradum ipsa mixtarum mate-

p) ELEMENT. PHYSIOLOG. CORP. HUM. T. III. pag. 176.

rierum proportio determinat. Ita videmus, os animale fragile ab educto glutine, reddita eâ gelatinâ, robur osseum recuperare; uti ergo ossium robur deperditur, deperditâ illorum gelatinâ; Sic & destruitur, destructâ illorum terrâ. Quod autem cartilaginee & ossa in principio nil nisi gelatinam reterant, patescit consideranti foetum, qui non legitimus in utero fecit hospitium, qui abortu natus est, primo, secundo vel tertio mense, singulæ ejus partes gelatinæ instar tremulæ adhuc deprehenduntur; Cutis nondum tenax est; Digito enim pressa, pressionis relinquit vestigia. Musculi nondum confirmati, nondum colore tincti contemplantis oculo blandiuntur; Non nisi tenuis gelatina illos tunc temporis constituit. Inter digitos triti Tendines meram in gelatinam diffiunt. Cartilaginee denique & ossa nil nisi gelatinam magis consistentem representant, quæ si digito premis, non sensibilem tibi dabunt resistantiam. Progremente vero ætate, ubi cordis actio evadit vividior & insignior, ubi vasa quasi latentia sensim sensimque se magis explicant, in Embryone septem aut octo mensium, magis confirmatae sunt hæ partes, majori consistentiâ, majori gaudent tenacitate; unde clare perspicere licet, quod ex solâ hac gelatinâ per admirandum organismum animale, qui omnia ordinat, constituit, temperat, per quem particulae suo quæque aptantur loco, sensim surgant membranae, sensim nascantur musculi, sensim oriuntur cartilaginee, demum proveniant ossa. Hæc res expectavit IMMORTALIS HALLERI q) industriam, quæ indagavit in nascente animali, quomodo ossa formentur. Observavit ille, totum nascentis animalis corpus gluten referre molle,

q) Sur la formation des os p. 252.

adeoque ipsa ossa ; gluten autem illud in cartilaginem , hæc dein in os mutatur. Glutinis in cartilaginem promptus & facilis transitus est ; Requiri enim tantum videtur major soliditas. Longior autem & tectior via est , quâ cartilago in os tendit. Cartilago , dum tenuis imprimis est , pellucet ; Primum ossescens cartilaginis signum est opacitas & color flavescens, simulque incipit apparere fibrosa compages : Octavo incubatus die hæc mutatio cernitur. Decimo die sanguinis rudimentum apparet, colore flavo sese manifestans ; Undecimo die rubedo adest ; Et eadem pars cartilaginis, quæ incipiebat opaca fieri & flavescere die octavo , rubescit die undecimo ; Dilatatis jam sic arteriis, ut rubras sanguinis moleculas transmittere possint ; eodem tempore & ossea durities in eodem cartilaginis loco observatur. Auctæ magis magisque arteriæ vicina premunt, consolidant, dum à sanguine dilatantur, simulque aptiores evadunt, ut crassiora transire possint, imprimis terra, quæ sic cartilagineæ substantiæ interposita, duritiem addit & fragilitatem, flexibilitatem ejus minuit, unde ex flexili & elastica cartilagine durum & fragile os nascitur. Hæ autem illius gelu in osseam naturam Metamorphoses cum pededentim fiant, ideo etiam inter primum illud osseum rudimentum & os ipsum, ob conditiones perpetuo mutatas, variam observamus naturam. Hinc materiei hujus osseæ gradationes exactius adhuc determinat ILL. AUCTOR mox citatus r) dum illam primo, *caseosam*, deinde *callosam*, dein *coriaceam*, demum *osseam*, nuncupat. „ Quare constat, „ egregia sonant ILL. GAUBII s) verba, partium corporis hu-

r) Element. Physiolog. T. VIII. pag. 316.

s) l. c. §. 146. pag. 62.



„ mani materiaturam ubique eandem esse, eadem elementa;
 „ Differentiam vero diversæ horum proportioni deberi. Abun-
 „ dans siccum cum paucō humido firmitatem efficit; Fluorem
 „ contra opposita utriusque mixtio. Nec aliter dura pars à
 „ molliori, aut humor crassus à tenuiori discrepat. Sic &
 loquitur ILL. VAN SWIETEN t) „ Soliditatem ossium pendere
 „ à terrâ, debitâ proportionē admistâ ac adunatâ; Et si illa ter-
 „ ra tollatur, tunc os mutari in cartilaginem elasticam scissi-
 „ lem. „ Sic vides, durissima ossa, elasticas cartilagines, cru-
 „ orem spissum, tenerrimas membranas, subtilissima fluida, quo-
 „ rum negatur existentia, eandem compositionem, eandem mix-
 „ tionem habere; unice diversæ sunt proportionē terræ, quâ gau-
 „ dent. Fac enim, ut Arachnoidea, subtilissima cerebrum cir-
 „ cum volvens membrana, eâ terræ copiâ abundet, quâ abundant
 „ ossa, & ossa habebis. Fac, ut carnes accipiant terram, quâ sca-
 „ tet cruor, & cruorem accipies. Fac, ut serum & lympha eâ præ-
 „ dita sint terrâ, quâ gaudet cartilago, ex sero & lympha & ean-
 „ dem habebis. Admiremini Naturæ simplicitatem! —

§. VII.

Sed unde hic morbus, unde hoc malum? Quænam est illa
 vis, quæ hocce producere valet? — Ad quam acrimoniæ spe-
 „ ciem hæc est referenda? Multæ sane dantur acrimoniæ, qui-
 „ bus infici possunt corporis humores, quæ vero diversissimæ sunt,
 „ & quas omnes hic recensere, nimis foret prolixum; Qua de
 „ causa & eam modo tangam, quæ scopo satisfacit meo. Diffi-
 „ cile hoc scrutinium multum facilitari credo, si consideramus,

t) I. c. T. V. §. 1487. pag. 604.

hanc acrimoniam succo osseo quam maxime esse amicam atque affinem, ut sua vi, quæ de acida participat natura, terram fibras osseas incrustantem, extrahat. Experientiam velim hîc consulas; adeas Autores, qui Duce regia hacce Magistra, quid observârint, loquuntur, quique hunc in finem exempla dedere illustria. Hunc in censum vocanda est MAGNI RUYSCHII *u)* fides, cujus egregia in anatome merita fero laudabit ventura posteritas, quâ tradidit, à liquore, in quo costas fervaverat, acidiore factò, illas adeo fuisse emollitas, ut funiculi instar contorqueri spiræ in modum potuerint. Sed his non contentus, de ipsa veritate certior & convictior esse voluit; hinc alias in liquore acido macerando, idem vidit, idem observavit; redigere enim potuit illas in formam literarum C. & P. In adversariis autem *II. v)* à diuturna eadem maceratione non costas solum, sed generatim ossa corporis humani mollia & flexilia fieri, asseveravit; quin & disserte adjiciens, in ista verba erupit:

„ An non & inde ratio liquet memorabilis morbi * quo affecta
 „ virgo in galliis, omnia habuit corporis ossa pastæ ad instar
 „ mollia? — Sed dum in suis illis experimentis costas infantum
 duntaxat commemoravit, & hic, eadem respiciens, ossa puerorum; huc illa addere poteris, ut certior evadat res, ossa ab HUNAULDIO ostensa Academiae Scientiarum Regiæ Parisinæ

u) THES. ANAT. 6. n. 13.

v) c. 6.

* Admirandus hic casus describitur ab ILL. MORAND: *Histoire de la maladie singulière & de l'examen du Cadavre d'une femme.* pag. 13. 17. Atque morbi historiz, uti & sceleti, quod in Academiae Thesaurò servatur, exacta descriptio habetur in monumentis Academiae Regiæ Parisinæ. L'an 1753. Mem. p. 541 — 552.



w) quæ macerata aceto sic fuerant emollita ; Et dum ossa illa ex quibus corporibus accepta fuerint , non apparet ; Cum iis conjungas velim , quæ de duobus eburneis cochlearibus eidem Academia à CL. VIRIS FAUCHY & GEOFFROI x) relata sunt ; Quorum alterum in lacte diu , & quod consequitur , in lacte acido factò , ex oblivione relictum , flexile ut corium inventum est. Alterum autem , quod parvum erat , & ab Academia ipsa visum , cornu instar flexile & pellicidum factum fuerat , cum remansisset longo tempore in Embammate , quod Mostarda vocatur. Nec minorem attentionem meretur , quod ossa , quæ ostendit HUNAUERDIUS , cum per acetum fuissent emollita , macerata in aqua pristinam recuperarint duritiem , in aceto autem illam iterum amiserint. Huic auctoritati sese adhuc associat propria HALLERI experientia y) En ejus verba ! „ Uti enim glutini ne ducto , firmitatem ossibus tollimus , ita ducta terra calcareâ ; Sæpe id aceto tentavi , vidique ossa in eo acore celeriter emollescere , „ Ausculta demum ILL. GAUR. z) qui eandem acrimoniam , hoc malum producentem , accusans , dicit : „ Qui hoc vitio laborant , his laxantur solida , flexile , fragile in ossibus nascitur. „ Vides itaque , quid dicat experientia ; Quid constet virorum Magnorum auctoritate , observationibus & industriâ ; Nec deesse viros , qui rem loquantur , ingeniosissimos.

w) HIST. A. 1742. OBS. DE PHYS. & C. 7.

x) Ibid. & HIST. A. 1743. OBS. DE PHYS. & C. 13.

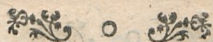
y) l. c. T. VIII. pag. 321.

z) l. c. §. 308. pag. 144.

S. VIII.

Antequam vero ad alia descendam, ad eas, de quibus modo dictum est, flexilitatis & fragilitatis causas, has quoque adjicere adjuvat. — GAGLIARDUS nimirum singularem dispositionem, laxiorem corporis habitum huic vitio favere, existimat. Mollia enim & fragilia fieri ossa in iis corporibus censuit, quibus minus dura obtigere. Neque enim omnibus eandem esse duritiam, sed pro vario ossi succi coagmentationis & consolidationis gradu, aliis magis, aliis minus esse dura; id quod ex eo forsitan confirmat, quod in sceminis multo saepius, quam in maribus mollia fiant. — Emoliri autem illud osseum, ut vocabat, gypsum, quippe alcalicum ab acidis, quae in ossium vasa irruunt, indeque esse, quod rheumaticis ac arthriticis cruciatus obnoxii — obnoxii quoque sint ossium emollitioni. Hanc sententiam ILL. VIR. a) Exemplo clariorem reddit. Nobilissima nimirum scemina, juvenis adhuc, sed fluxionibus rheumaticis obnoxia, post saevos & continuos cruciatus habuit omnia ossa emollita, ut in cadavere potius viderentur constructa callosa quaedam carne, in artubus superioribus & inferioribus; Reliqua vero ossa cartilaginea tantum duritie erant praedita; Dum autem rationem dat, cur ossa sic emolliantur, dicit: „ Quare cum
 „ filamenta ossium dissoluto memorato osseo, seu gypseo suc-
 „ co, rigida amplius non conserventur, ex eo, quia de sui
 „ natura mollia ac flexilia sunt, hinc est, ut illis ad primae-
 „ vum statum redeuntibus, omnis duritiei causa cesset, &
 „ sic necessario mollia fiant, & magis aut minus, prout ma-

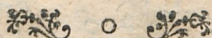
a) ANAT. OSS. pag. 70. & seqq.



„gis minusve dictus succus osseus, jam concretus, dissolutus
 „ est. „ Simili exemplo, quod CELEBERRIMUS LUDWIG in
 Panegyri quadam medica sistit, confirmatur hæc sententia. Pro-
 ponuntur ibidem observata in sectione cadaveris foeminae, cu-
 jus ossa emollita erant. In præmissâ morbi, quo foemina affli-
 cta fuit, historiâ invenis, quod doloribus arthriticis & rheu-
 maticis non tantum artuum, sed totius corporis fuerit vexata.
 Hinc apparet, quanta nostro cum his casibus infercedat neces-
 situdo & harmonia: quanta mala, ex eodem fonte promanan-
 tia, fuerint observata. Re itaque ita comparatâ, emollitis sic
 solidis, non est difficile rationem reddere Phœnomenorum,
 quæ in cadavere conspiciere licuit, ubi corpus suâ privatum for-
 mâ, varum ac valgum sese exhibuit. Ossa enim, in sano po-
 sita statu, sustinendo corpori humano inserviunt; firmum ful-
 crum præstant partibus mollioribus, quæ illis adhærent, nec
 possent vasti adeo muscoli in corpore humano & animalium ma-
 jorum potentiam, quæ adeo valida reperitur, exercere, nisi
 duris affigerentur ossibus illorum extrema. Sic ossea illa Tho-
 racis crates undique tecta est musculis; quorum extrema suis
 inferuntur locis, ut actiones inde derivandæ rite peragantur.
 Rotundam hîc observas figuram, quæ tamdiu servatur, quam
 diu legitimus cohæsionis gradus & legitima sustinendi ratio
 obtinet. Quum vero hæc lex in nostra ægrota sileret; quum
 cartilagineas, costarum extrema ossi sterno jungentes, & extrema
 costarum initia essent emollita, nec mirum, quod legitima for-
 ma non potuerit defendi; maxime cum vertebrarum theca,
 cui annectuntur costarum capitula, eodem vitio fuisset afflicta.
 quæ introrsum, dextrorsum & sinistrorsum flexa, costas emol-
 litas

litas anteriora versus trudebat, quæ cedentes resistantiam facere non potuerunt, hinc propriâ vi, quippe deperditâ, nil valebant, sed alienæ sese relinquentes, aliis causis mechanicis maxime adhuc accedentibus, ut actio Musculorum abdominalium, Diaphragmatis, Pulmonum &c. anteriora versus vacillabant, hinc rotundâ thoracis formâ mutatâ, surrexit ad anteriora distensio, ad latera compressio. Simili modo & evidens fit impediti incessus, nec non motus denegati ratio. Ossa enim innominata plane erant mobilia — plane resoluta illorum vincula; ossa pubis per symphylin firmissime conjuncta, ubi in adulto vix apparent vestigia, quod quondam fuerint bipartita, à se invicem deprehendebantur remota. Hæc ossa in statu sano constituta, fixum præbent punctum musculis femora regentibus, nunc autem inter se mobilia, suis nunc privata vinculis, his vicibus fungendis plane fuere inepta, imo extremitatibus innititur ossea hæc compages, quomodo in tali statu, quem descripsi, corpus potuit servari erectum? Nullos itaque motus, nullos incessus institui potuisse, vides. Mala & deformatæ staturæ, eodem modo productæ, nec desunt exempla. *DUVERNEY* *b)* describit ex tertio TOMO ACTORUM HAFNIENSIVM mirabilem hominis morbum, qui vigesimo quarto ætatis anno incepit dolere circa pedum talos, dein genua & femorum superiores partes, unde Podagrâ laborare credebatur. Post anni spatium dolebat omnibus corporis partibus, ita ut perpetuo decumbere cogereetur. Ossa incipiebant mollescere, atque dolores illi non cessarunt, nisi ubi omnia ossa ita emolita fuissent, ut ceræ instar flecti potuerint absque dolore in

b) TRAITÉ des maladies des os. Tom, I, préface pag. 138.



quasvis figuras. Verum à musculis sese contrahentibus, cum ossa non amplius resisterent, sic imminuta fuit corporis longitudo, ut miser, qui antea justæ fuerat staturæ, jam triennem puerum vix æquaret. Reliquæ tamen corporis functiones, excepto motu, integræ manserunt atque illæ, & sic vixit usque ad annum ætatis trigessimum secundum, ultimo autem vitæ mense redierunt dolores, perpetuo manentes ad mortem usque. Quum nunc ostenderit, quid constet experienciâ, ita & dicam, quid declaret Natura.

§. IX.

Quod dentur corpora n. alia, privo quodam, ut ita loquar, instructa genio, cujus ope singulare præ se ferunt cum hoc corpore miscelam ineundi desiderium, dum alii corpori admista, illud respuunt, illibatum relinquunt, Chemia demonstrat. Sic ex eadem Chemia hujus rei promanant exempla. Acidorum enim cum terris calcareis intima amicitia, seu ut stylo chemico utar, affinitas hanc veritatem loquuntur. Acidum enim terræ calcareæ admistum cupidissime illam ingurgitat arripit, & cum illâ unionem facit. Hoc in rerum natura videmus; & quod acidum in corpore ægrotæ obtinuerit, sequens s. vus ostendet. Sed nonne exinde ad corpus humanum concludere licet? Quam pulchra enim profant ejusmodi Autorum experimenta, quæ sic instituta, dein ad corpus humanum applicata, nunquam satis admirandos in Medicina habuere fructus, quibus ad hæc usque tempora ægrotis feruntur solatia atque auxilia? Nulli hinc miramur, cum illud acidum terræ sit amicissimum calcareæ, quod, obtinente tali acrimonia, illam extrahat, & illi nubens, vinculum cum illius glutine solvat, at-

que sic terræ proportionem imminuendo, ossa in molliem redigantur. Sic & evidens fit, quod tam multi Autores stupendi admirantur. Ita ait ILL. ASTRUC c) „Contingit enim ossa eo „ pacto emollefcere, quotiescunque humor virulentus, quo „ imbuuntur, solito quidem acrior, mitior tamen, quam in „ carie, caute dissolvit, quicquid duri, solidi ac vere ossi „ inest ossibus, cæteras vero partes illæfas dimittit, tendi- „ neas, membranofas, vesiculofas & vasculofas, quæ interpo- „ sitæ sunt. „ Hujus rei rationem quo magis scrupulose quæreb- „ bat ILL. MORGAGNIUS d) eo pluribus videbatur intricari diffi- „ cultatibus, ut hic satis generice statuatur, à certâ quâdam ichoris, aut corporum naturâ & dispositione rem omnino mirabilem esse repetendam. Hactenus dicta meam, quam hac de re foveo, mentem declarare credo; sed quommodo mihi illam sistam, clarius dicam. In membranis, in tendinibus, in vesiculis & vasculis &c. ea non obtinet terræ copia, quâ scatent ossa, quâ gaudent cartilagine, quippe quæ propius ad ossa accedunt; sed fluxilioribus magis partibus ditata est illorum compages, magis larvata, magis obvoluta sunt terrestria, ita ut non adeo evoluta & apprehensibilia sese representent. Hinc talis acrimonia, si qua obtinet, in his partibus non ita facile, non in eâ copiâ invenit, cum quo vinculum & unionem inire possit, amicum. Sic has præteriens intactas relinquit; alias potius adit sibi amicissimas, ossa & cartilagine, cum quibus & prompta & facilis unio fieri potest atque miscela. Illis itaque parcens, has lædit, destruit, aufert. Ita habes naturam, quæ acrimoniam hanc acidam exclamat; ita habes solutum, quod tam multo-

c) De morb. vener. Libr. IV. Cap. III. §. V. pag. 353.

d) l. c. Epist. LVIII. art. 12, pag. 317.

rum Autorum torsit ingenia. Sed quomodo hæc in corpore fuit producta? — Hanc rem non conjecturis, non Hypothesibus superstructam, sed ex ipsâ rerum naturâ demonstratam habeto.

§. X.

Pulcherrima, quam Chemia tradit, de fermentatione doctrina evincit, quod omnia corpora animalia, ad motum intestinum fuscipiendum, quam maxime sint idonea. Sic docet & PHISIOLOGE, omnes nostros humores in statu etiam sanissimo, in putredinem esse pronissimos. Quantum autem hæc humorum in putredinem aucta fuerit dispositio, ex II°. §vo dictis apparet. Nulla autem fermentatio locum habet, nisi accedat quid, quod corpori communicatum in fermentationem pronò, illud in motum-intestinum rapiat. Sic apparet, illam materiem, in glandula Thyroidea corruptam, fermenti gessisse munera; quo enim tabo in sanguinem effuso, fermentatio surrexit. Sed quid fit, quando corpus animale aut vegetabile fermentare incipit? — Nonne prius acefcit corpus, quod fermentat? — Hoc evidentissime demonstrat caro, quæ prius acidum spirat, in putredinem abitura; resolutis vero illius principiis, putrefactâ carnis substantiâ, vases foetore afficiuntur. Hac itaque ratione universa sanguinis massâ acefcientiâ erat infecta; humores, alteratis sic illorum principiis, per corpus circulantes universum, eas modo partes sibi participarunt, eas modo infestârunt, sibi amicissimas. Sic hæc labes adiit terram, quâ abundant ossa, quâ gaudent cartilagines, eamque extrahendo, soliditatem sustulit & robur. Sic mutata erant corporis solida, mutatis fluidis; sic languebant vires; sic continuavit fermentatio, quæ tandem in pessimam putredinem fuit determinata.

Plenariam hanc putredinem exanthematum docuit eruptio, quæ sub ipso quasi contigit mortis articulo. Putridâ enim labe infecti humores, in sua resoluti principia, nullâ amplius gaudent consistentiâ, cessat cohesio, filet demum circulus; hinc diffuentes & subtilissima intrantes cutis vascula, formant maculas, elevant puncta, sub nomine exanthematum venientia. Idem loquuntur livida puncta in ventriculo & intestinis conspiciunda, quæ sphaceli seu plenariæ putredinis signa exhibebant. Quare egregie dixit ILL. GAUB. e) „ Nata hæc acrimonia, vitæ infestissima, humores dissolvit &c. Dein concludit: „ Hinc febres acutas, inflammationes, exanthemata, gangrænas, sphacelos, circulationis, secretionis, excretionis, omniumque functionum turbas creat, sæpe nec naturâ, nec arte superandas. „ Sic & insignis perspicitur glandulæ tumor, qui contemplantem oculum in admirationem rapuit. Sub omni enim putredine ipsa tollitur mixtio, hinc & aër humoribus contentus, suis nunc liberatus vinculis, suâ vi undique sese diffundit; sic glandulæ structuram, antea jam expansam, nunc magis magisque expandit; quippe quæ vasis splendet admodum tortuosis, quæ majoris extensionis sunt capacia; hinc magis evoluta, magisque explicata, insignem quoque admittebant expansionem; inde tumor jam elevatus ad summum quasi augmenti & magnitudinis fastigium fuit perductus, ita ut nulla pene reliqua videretur expansionis capacitas. Quod autem Lien tantam in molem fuerit expansus, vitio Hepatis factum est. Lien enim peculiarem preparat sanguinem, qui secretioni Bilis, in Hepate contingenti, inservit, qui que per venam splenicam systemati Venæ Portarum, quod in He-

e) l. c. §. 314. pag. 147.

par ducit, amandatur. Hepate nunc obstructo, sanguinis e Liene revehendi impeditur circulus, hinc sensim sensimque accumulatus, illum in eam expansionem, quæ in cadavere fuit observata, rapuit. Sed admiranda sane est glandularum Mesentericarum in substantiam solidam Metamorphosis. Adhanc rem explanandam conferas velim casum, quem in §. III. ex ILL. SWIETENIO adduxi. Quum vero in hac ægrota talis obtinuerit acrimonia, cujus ope terra ex ossibus fuit extracta, hinc illa materies, quæ à Natura per solitas excretionis vias è corpore eliminari non potuit, glandulosis adhæsit locis, quæ jam fuere obstructa, & ita fluidioribus partibus semper resorptis, tandem in plenariam soliditatem fuere mutata. Eodem modo Hepatis & Pulmonum structura in idem vitium fuit abrepta. Quommodo autem factum est, quod ossa inferiores extremitates constituenta, carie fuerint afflicta? — Si Humorum in venis circulum consideras; si contemplaris earum indolem, quæ in cadavere putridissima animadvertetur; res non obscura manebit. Sanguis enim in venis tardius, quam in Arteriis circulat; actuosa illarum virtus, cujus ope sanguis ad idem principium, ex quo effluerat, ferri posset, non adeo evidens reperitur, hinc ea velocitate non propulsus, proprio pondere semper deorsum inclinando, moram agebat, & ita plus temporis acquisivit, ut extremitatibus magis inhærere & suâ acrimoniâ inficere potuerit.

§. XI.

Quis itaque est? cui non ossium fabricam consideranti, in oculos incurrat, admirandum illud vitium in iis existerè posse;

& quommodo ex ipsâ ossium naturâ defuncta sit ILL. VAN SWIETEN *f*) sententia : „ Ossa partium mollium morbos pati, „ cum & simile vasorum genus, & eosdem liquores habeant. „ NATURAM vero in ossibus distributione vasorum æque prodigam & liberalem esse, ac in partibus mollioribus, artificio Ruyfchiano confectum est. Subtilis enim injecta materies ossium vascula, illorum substantiam penetrantia, perrepat, rubicundis tunc temporis undique splendentia punctis. Idem autopsia ILL. VAN SWIETEN *g*) confirmat; Cum peritissimus Chirugus terebraret magnam corruptorum ossium superficiem, Tarsi scilicet & Metatarsi, plurimis & fatis sibi invicem vicinis locis, jucundo vidit spectaculo, post biduum hæc foraminula humescere, Illi. Viro & Chirurgo dein microscopio insipientibus distinctissime apparuit, micare in omnibus his punctis vascula verâ systole & diastole, quæ perfecte respondebant ægroti pulsibus, eodem temporis momento in carpo exploratis. Sic ossa, prouti in sceleto conspiciuntur, non arida sunt, sed succulenta ac pluribus vasis irrigata, quæ & per ipsam ossis substantiam, & in cava illorum succos deducunt. Hoc jam ita notavit HIPPOCRATES *h*) dicens : „ Et habet os in se multas carnes humidas, „ quas si quis digito conterat, ex ipsis sanguis prodit; insunt „ quoque in osse venulæ tenues, cavæ, sanguine plenæ. „ Quorum non ignarus MAGNUS BOERHAVIUS, Ruyfchianis injectionibus convictus, hæc aphoristice *i*) sic nobis reliquit: „ Habent ossa periostium, externa convexa ambiens, tegens, vasa

f) l. c. Tom. I. §. 513. pag. 907.

g) l. c. Tom. I. §. 253. pag. 412.

h) De cap. vuln. cap. II. CHART. Tom. XII. pag. 116.

i) Aphoris. §. 520.

» arteriosa in cellulas, inque medullarem substantiam ferens,
 » venosa excipiens, magna, parva, numero infinita., Inde &
 evidens fit, & suadet analogia, vasa ossium venosa esse in de-
 bita proportione Diametrorum cum suis arteriis; sicuti igitur
 superfluum terram in statu sano, ne os in immensum increseat,
 vasa venosa continuo reducunt, ita & substantiam ossisliquatam,
 quo minus resorbeant, quid impedit? — Hoc ratiocinium ex-
 perientiâ habes suffultum. ILL. MORAND *k*) in urina foeminae,
 cujus in paragrapho VII^{mo} injecta est mentio, tum praesertim
 temporis magnam substantiae cretaeae quantitatem invenit, cum
 ejus ossa sensibilem valde paterentur decompositionem. Ex-
 actius adhuc rem determinat CL. HERISSANT *l*) experimentum,
 ubi in urina filiae, ex malo venereo exostosi femoris, & carie
 Tibiae laborantis, praeter ordinariam terram in acido insolubi-
 lem, aliam cretaeam copia fati insignem solubilem deprehen-
 dit. Ut autem fibrae fiant satis fortes, satisque robustae, debet
 adesse materies debita illis apponenda. Haec est illa, quae om-
 nium viscerum & vasorum actiones passa, juxta sani corporis le-
 ges ultimae elaborationis perfectionem adeptae est. Sed dum
 fibrae nimis debiles supponuntur, & omnium vasorum in fluida
 contenta actio à justo fibrarum robore pendet, omnes functio-
 nes crudum ingestum permutantes in nostram naturam minus
 sunt efficaces. Hinc in tali corpore per vires proprias non po-
 terit elaborari & praeparari ultima illa materies, quae nutrimento
 interservit. Ita circulum quidem reliquis cum humoribus legit

k) Mem. de l'Acad. des sciences 1758. pag. 426.

l) Mem. de l'Acad. de chirurg. Tom. I. pag. 57.

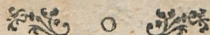
hæcce materies ; Apportatur etiam ad ultima vasorum extrema, sed non apponitur, non applicatur illis locis per ipsius vitæ actiones depastis, quippe male præparata non quadrat, quam & vasorum vis nimis debilitata ulteriori præparationi subicere nescit. Hinc deposita, sed à vasis venosis resorpta circumum relegit, usque dum per solitas excretionis Vias é corpore eliminatur: Sic & terrea illa materies ab acido ex ossibus extracta, & à vasis dictis inhalata, simili ratione é corpore exit. Hac autem labe infectis humoribus; affectis ab hoc acore solidis, quommodo his afferenda medela? Hac de re sequens aget paragraphus.

§. XII.

In complicatissimo morbo, ubi omnia mala jam sunt conclamata, quot hic removenda obstacula, quot tollenda impedimenta, quot superandæ difficultates? — Ad suos enim quæque reducere symptomata ortus, quanto labore, quanto scrutinio hic opus est? Aegri enim præsentem statum tollere & in sanum mutare, medentis est officium; quo magis vero morbus à statu naturali recedit, eo major, eo periculosior existit, eo quoque pluribus implicatus est curandi difficultatibus. Quum vero hæc ita sint, quid in tali casu faciendum? Eo maxime dirigenda est curandi ratio, ut illa symptomata, nisi mitigentur, nisi fugentur, interitum secum ferentia, prius tollantur. Ex antecedentibus vero patet, decomposita fuisse cartilaginum & ossium principia, & putridam humorum diathesin jam fuisse exortam. Quibus ponderatis, omnia conamina, omnes eo intendere oportet nervos, ut putredini in humoribus oriundæ, summâ vi, summâ potentiâ resistatur; i. e. ut constituenta massam hu-

E.

morum principiâ à se invicem remota, nunc iterum pristinum
 cohælionis gradum acquirant. Dum sic obviam itur putredini,
 resistitur & acido, sub primâ ejus nato origine, quod solidorum
 emollitionem producere; atque augere valet. Eodem ex
 fonte ipsæ solidæ partes, quarum laxata est cohæsiô, sua hau-
 riunt auxilia. Sic redditur his deperdita cohæsiô, amissa confi-
 stentia, fractum robur, dum illorum particulae magis sibi ad-
 unatae, in majorem contactum rediguntur. Quæ autem sunt
 instrumenta, quibus hoc opus perficere delectat? Quæ remedia,
 quibus afferri potest medela? Hunc in finem vocanda sunt in
 auxilium antiputridâ & roboranti virtute prædita remedia. Ta-
 lia ex fonte Pharmaceutico profluunt numero infinita, huic
 scopo inservientia. Omnium omnino vero egregia splendet
 Corticis Peruviani virtus & efficacia. Quanta enim præstet,
 quam potentissima sit ejus putredini resistendi virtus, Autorum
 observationes uberrime loquuntur. Quantum polleat ad robur
 amissum restaurandum, neminem Medicorum fugit. Hac de re
 qui studiosius erudiri cupit, adeat egregios viros, DE HÆN,
 SYDENHAM, PRINGLE &c. ubi hæc dicta confirmata reperiuntur.
 Optima autem Corticem exhibendi ratio est, si datur in
 substantia, quippe collectis viribus suas exferere potest virtutes.
 Sic propinatur quater vel & pluries ad drachmam dimidiam pro
 dosi de die. Si vero illum in substantia datum vires ventriculi
 ferre non possent, tunc adhibendus est sub forma Infusi; sed
 semper præferenda in substantia dandi est ratio. Quum nunc
 ita corticem exhibendi factum est initium, tunc sensim sensim-
 que ejus dosis augeri, & ad drachmam unam, imo adhuc ulte-
 rius extendi potest. Nec minori diligentia eo est allaborandum,
 ut ingesta sint talia, putredini resistentia. Maxime vero ne-



cesse est, ut quotidie renovetur aër, quippe qui inclusus & stagnans multum sane ad putredinem augendam confert. Fracta itaque morbi atrocitate, imminutis & remittentibus symptomatibus, tunc materies morbi soluta, per evacuantia é corpore est eliminanda; quæ in corpore retenta, pristina produceret mala. Hac itaque ratione salutis spes ægrum affulget, æque ac medentem. Quibus vero semper adauctis, quibus eludentibus artis auxilia, non potest non morbus in lethalem determinari finem. Sane si qua spes salutis reliqua est, hanc procurat, hanc conciliat admiranda corticis virtus & efficacia. Hæc itaque sunt, quæ speciminis loco disserere volui. Sic utere, sic mecum fruiere hisce, donec meliora addat longior ævi diligentia.

FINIS.





Glücklich! der unter einsichtigen Männern im Lenze des Alters
In den der Heilung geweihten Tempel Galenens zu treten,
Unter weltrühmlichen Männern zu Zinnen der Ehre zu steigen,
Von Dir, Du welten beglückende heilige WEISHEIT! erlaubt ward.

Glücklich! der niemals mit frostigem Geiste die lehrenden Hallen
Schamlos entheilte; der stets mit Bienenbegierde, der Lehrer
Worte eintrank. Den die scheidende Sonne Gedankenvol nachlies,
Den die verjüngete Sonne vol weiserer Schläffe begrüßte;
Dem, nie gefesselt von Galliers Helden entnervenden Lüften,
Männlichen Thaten treu, Jahre in wichtigen Denken verschwanden.

Glücklicher! Der den gesegneten Aerntetag seiner Verdiensten
Werden sieht. Du siehst ihn werden Freund, Weisheits-Verehrer!
Dein ist der frohe Tag; Dein sind die grünen nie welkenden Lorbeer.
Schmücke die Schläffe; und segnen von heiter'n Gewölcke hienieden
Deiner Bemühung der große VANSWIETEN, und der uns unsterbliche BOERHAV.
Dann rollt der Wonnenboth Rhein! mir auf seinen gefälligen Rücken
Deinen verbreiteten Ruhm an den Dünen der Münsterischen Lippe;
Dann quillt erneuerte Wonne den Busen, und selige Freundschaft.

Zum Andenken

Deines aufrichtigen Freundes

T. A. WINTERS Med. Cult.

OPPONENS.





X2369882

1000







18
15

B. C. D.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

S I S T E N S

MEMORABILEM
CASUM IN VIRGINE

DE
EMOLLITIONE OSSIUM

CUM
EPICRISI

PRO
GRADU DOCTORIS

LEGITIME CONSEQUENDO
DIE XXVI. AUGUSTI MDCCLXXV.

H. L. Q. C.

SOLENNITER DEFENDENDA

A
FRIDERICO GUILIELMO FRIES

NEOSTADIANO AD HAARDAM.

ARGENTORATI
STANNO KÜRSNERIANO.